B L I T O N.

Een ieder, die gedurende de laatste dertig jaren gemeenzaam is geweest met de aangelegenheden van Nederlandsch Indië, weet dat het als een onbetwistbare daadzaak werd beschouwd, *dat Bliton even rijk is aan tin als Banka.*— Menigeen zal met den schrijver dezes hebben hooren zeggen, “wanneer de mijnen van Banka zullen zijn uitgeput, dan zullen die van “Bliton ons schadeloos stellen.”

Toen er, niet lang geleden, sprake was van eene concessie, krachtens het Koninklijk Besluit van 24 October 1850, n°. 45, aan eene bijzondere vereeniging verleend of te verleen, om den mineralen rijkdom van Bliton te benuttigen, begon men op eenmaal aan het bestaan van dien rijkdom te twijfelen. — Men deed navorschingen in de archieven, men vroeg links en regts, en kwam ten laatste tot de slotsom, dat het aanwezen van tin op Bliton wel eens niets meer kon wezen dan een hersenschim. — Een opzettelijk onderzoek, in 1850 door den Heer CROOCKEWIT ingesteld, scheen deze ongunstige meening te bevestigen, tot dat, een jaar later, een nieuw onderzoek, van den bekwamen en ijverigen Ingenieur C. DE GROOT, het eiland Bliton rehabiliteerde in zijne aloude minerale reputatie.

Deze steunde intusschen geenszins op een los gerucht. Dit zal blijken uit de volgende bijzonderheden.

De vredeskontrakten tusschen de Vorsten van Palembang en de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie behelsden steeds de belofte, zijner zijde, om al het tin, hetwelk zijn rijk opleverde, uitsluitend aan de Compagnie te zullen verkoopen tegen bij overeenkomst vastgestelde prijs. In die kon-

trakten nu, werd Banka nimmer alleen, maar steeds vereenigd met Bliton genoemd. Zoo lezen wij in art. 10 van een kontrakt van het midden der vorige eeuw: “Alle de thin op Banca en Bliton vallende, verbindt zich Zijne “Hoogheid aan de Edele Compagnie, met uitsluiting van alle andere Na-
“tiën te zullen leveren, en dat in zoodanige quantiteit als de Compagnie
“zal komen te acquireren (*requireren?*), en het capitaal, die ze tot den in-
“koop van dat Mineraal komt over te maken, zal bedragen.”

In het jaar 1755 wilde de Compagnie zich verzekeren van de hoeveelheden tin, welke die eilanden opleverden, en zond den Heer VAN HAAK tot dat einde derwaarts. Hij gaf zich uit voor eenen partikulier, te Malakka woonachtig, om geen achterdocht op te wekken. Toen hij van Banka naar Bliton wilde oversteken, werd hem dit door de Hoofden ontraden, eensdeels omdat hij gevaar zou loopen van in de handen der zeeroovers te vallen, en ten anderen “om dat (dus zeide men) aldaar niets valt dan ijzer.” De Heer VAN HAAK schijnt intusschen kennis te hebben gemaakt met eenen Maleijer (dien hij “een zeer geloofwaardig man” noemt), die een jaar op Bliton gewoond had en hem het volgende verhaalde:

“Men ontmoet in het Zuiden (van Bliton) de plaats *Tanjông Goenong* — “in het Zuid-Westen *Sijok* — en *Balok* in het Oosten — de beide eersten “gevaarlijk zijnde in het naederen, en de laatste geheel ongesond. — In ’t “Noorden heeft het (eiland) gebergte tot den oever, die bar is en ongenaek-
“baer. De rivieren zijn er verscheijden, dog niet groot, latende de voor-
“naamste pas een vaartuijg, ter diepte van ses voeten, binnen komen.

“Het (eiland) staat onder het gebied der Koningen van Palembang, die er
“een regent houdt, KEDEMANG TWEMA (TIMA?) geheeten, tot *Tanjong goenong*
“voornoemd, en word bewoont, aan het strand, door Bougineesen en Chi-
“neesen, en van eijgen inlanders in het gebergte, ieder bijzonder nog haare
“mindere hoofden, uit de hare, hebbende. — Ende speelen de beide eerste
“volslaegen den baes, van buiten met consent ingekomen. — Ende besit
“den bergman een goeden aart, tot zoo verre zelfs hij gediensigheden aan
“een vreemde bewijst. — De producten landwaard in, zijn hooning, wax,
“aloë-hout en rottingen.

“De Thin, wil men, is er eerder gevonden, als tot Banca, doch niet
“in sulke overvloed, en, sedert het ontdekken van dit laatste, heeft de

“Sulthan het zoeken verboden, om reeden de sluijking te verhoeden, waar-
“van beswaarlijk soude kunnen meester zijn, mits dies afgelegentheijt, dog
“of dit heijlig waargenomen werd, is beswaerlijk om te gelooven.”

Na nog eenige bijzonderheden omtrent het eiland te hebben medege-
deeld, die wij, als onbelangrijk, hier niet opnemen, zeide de Maleijer nog
het volgende omtrent de zeeroovers:

“Buijten de vaert die van hier (Palembang) er op is, en van Banca,
“komen ginter nog prauwen van Java, ten handel, en gaan ook wel vaar-
“tuygen naer Bantam ter negotie, die ik daer selven gezien heb, gelijk de
“overwalders, namentlijk die van Matham en Succadana, op Borneo, mede
“door haer, ter voorschreven eijnde, besogt worden; dog ik kan niet vernee-
“men hetselve zoo veel opgang maakt, als wel de verkeerung der zeeroovers
“van Johor, die jaerlijks langs deese kust en Java stroopende, op de t’huys
“reijse, in het eijnd der oostmoesson, daar aangieren, hunne roof gedeelte-
“lijk laeten in ruijling, sonder dat het hof hier (te Palembang) zig des laet
“aanleunen tot tegengang, maer veeleer hetselve oogluijkende lijkt toe te
“staan.”

Het schijnt dat de betrekkingen der inwoners van Bliton tot de zee-
roovers, gedurende de verloopen honderd jaren, niet zijn veranderd. Im-
mers wij lezen in het openbaar gemaakt verslag der Commissie wegens de
mijn-ontginningen in Oost-Indië, van den 24^{sten} Julij 1850, dat, volgens
het getuigenis door den Resident van Banka, in 1849 afgelegd: Bliton,
“om de ligging van dat eiland, eene verzamelplaats is van zeeschuimers,
“smokkelaars en allerlei andere vagebonden.”

J. C. BAUD.